© Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі «Рэспубліканскі інстытут кантролю ведаў»

ДРТ–2021 г.

Тэматычнае кансультаванне па беларускай мове

Варыянт 1

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
А1. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы напісаны правільна: 1) горад ***Слуцк***; 2) часопіс «***роднае*** слова»; 3) ***Васілёў*** партфель; 4) грыб ***падбярозавік***; 5) вуліца ***Імя*** Максіма Танка. **Адказ:** 1,3,4	1) *горад* ***Слуцк*** → выдзеленае слова напісана правільна: назоўнік, які абазначае назву населенага пункта, з'яўляецца ўласным і пішацца з вялікай літары; 2) *часопіс «****Роднае*** *слова»* → першае слова ў састаўной назве часопіса пішацца з вялікай літары; 3) ***Васілёў*** *партфель* → выдзеленае слова напісана правільна: прыналежны прыметнік, утвораны ад уласнага назоўніка пры дапамозе суфікса -***ёў***-, пішацца з вялікай літары; 4) *грыб* ***падбярозавік*** → выдзеленае слова напісана правільна: назоўнік, які абазначае назву грыба, з'яўляецца агульным і пішацца з малой літары; 5) *вуліца* ***імя*** *Максіма Танка* → у назве вуліцы агульны назоўнік ***імя*** пішацца з малой літары	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Ужыванне вялікай літары	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 9, 36. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 24, 48. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 18, 27. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 19
А2. Адзначце правільна напісаныя словы: 1) жэмчужына; 2) глатаць; 3) шэдэўр; 4) чарнавалосы; 5) рэдканаселены. **Адказ:** 3,5	1) *жамчýжына* → запазычанае слова, у якім у адпаведнасці з беларускім літаратурным вымаўленнем не пад націскам пішацца літара ***а***; 2) *глытáць* → спрадвечна беларускае слова, у якім замест літары ***о*** не пад націскам пішацца літара ***ы*** (-***ло***- чаргуецца з -***лы***-): *глóтка – глытáць*;	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс галосных ***о***, ***э***, ***а***	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 34. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	3) *ш**э**дэ́ўр* → слова напісана правільна: пасля зацвярдзелага зычнага [***ш***] у сярэдзіне запазычанага слова не пад націскам захоўваецца літара ***э***; 4) *ч**о**рнавало́сы* → складанае слова, у першай частцы якога пішацца літара ***о***, бо націск падае не на першы склад другой яго часткі; 5) *р**э**дканасе́лены* → слова напісана правільна: у першай частцы складанага слова незалежна ад месца націску захоўваецца літара ***э***		ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 33. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 9. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; С. 59–61. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 15, 26. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 8

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
А3. Адзначце правільна напісаныя словы: 1) бяскарысны; 2) вогнетрывалы; 3) сувезь; 4) тэлефон; 5) мецеліца. **Адказ:** 2,4	1) *б**е**скары́сны* → спрадвечна беларускае слова, у якім не ў першым пераднаціскным складзе пішацца літара ***е***; 2) *вогн**е**трыва́лы* → слова напісана правільна: складанае слова, у якім пішацца злучальная літара ***е***, бо націск падае не на першы склад другой яго часткі; 3) *су́в**я**зь* → спрадвечна беларускае слова, у корані якога незалежна ад месца націску захоўваецца літара ***я***; 4) *тэл**е**фо́н* → слова напісана правільна: запазычанае слова, у якім незалежна ад месца націску пішацца літара ***е***; 5) *м**я**це́ліца* → спрадвечна беларускае слова, у якім у першым складзе перад націскам пішацца літара ***я***	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс галосных ***е***, ***ё***, ***я***	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 35. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 33. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 10. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; С. 59–61. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 15, 26. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 9
А4. Адзначце правільна напісаныя словы (формы слоў): 1) запрасіл; 2) лавка;	1) *запрасі**ў*** → дзеяслоў, у якім у форме прошлага часу мужчынскага роду адбылося чаргаванне зычных гукаў [***л***] / [***ў***] (*запрасі**ла*** – *запрасі**ў***);	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення.	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
3) раўніна; 4) страус; 5) фаўна. **Адказ:** 3,4,5	2) *лаўка* → слова, у якім перад зычным гукам [***к***] адбылося чаргаванне зычных гукаў [***в***] / [***ў***] (*ла́ва – лаўка*); 3) *раўніна* → слова напісана правільна: пасля галоснага не пад націскам пішацца літара ***ў*** (нескладовае); 4) *страус* → слова напісана правільна: у запазычаным слове, якое заканчваецца на ***-ус***, пішацца літара ***у*** (складовае); 5) *фаўна* → слова напісана правільна: у сярэдзіне запазычанага слова не пад націскам пасля галоснага пішацца літара ***ў*** (нескладовае)	Правапіс ***у–ў***	ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 8. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 18. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 15. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 14
А5. Адзначце правільна напісаныя словы: 1) інтэрв'ю; 2) ліпеньскі; 3) штосці; 4) голубь; 5) здароў'е. **Адказ:** 1,2	1) *інтэрв'ю* → слова напісана правільна: у сярэдзіне слова пасля губнога зычнага гука [***в***] перад літарай ***ю***, што абазначае два гукі [***йу***], пішацца *апостраф*; 2) *ліпеньскі* → слова напісана правільна: у прыметніку, утвораным пры дапамозе суфікса ***-ск-*** ад назвы месяца на ***-нь*** (*ліпень*), пішацца *мяккі знак*; 3) *штосьці* → у постфіксе ***-сьці*** пішацца *мяккі знак*; 4) *голуб* → пасля літары ***б*** *мяккі знак* не пішацца; 5) *здароўе* → пасля ***ў*** (нескладовага) *апостраф* не пішацца	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс мяккага знака і апострафа	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 5, 6. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 16. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 39. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 51. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 17. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 18
А6. Адзначце словы (формы слоў), у якіх выдзеленыя гукі вымаўляюцца падоўжана і на пісьме перадаюцца падвоеным напісаннем адпаведнай літары: 1) узбярэ[**ж**]а; 2) знойдзе[**н**]ыя; 3) наве[**л**]а; 4) белару[**с**]кі; 5) світа[**н’**]е. **Адказ:** 1,5	1) *узбярэ**жжа*** → падаўжэнне зычнага гука [***ж***] у становішчы паміж галоснымі перадаецца падвоеным напісаннем адпаведнай літары (***жж***); 2) *знойдзе**ныя*** → у суфіксе -***ен***- дзеепрыметніка пішацца адна літара ***н***; 3) *наве**ла*** → слова іншамоўнага паходжання, у якім падаўжэнне зычнага гука не адбываецца і пішацца адна літара ***л***; 4) *белару**скі*** → прыметнік, утвораны пры дапамозе суфікса -***ск***- ад назоўніка з асновай на зычны гук [***с***] (*белару**с**-* + *-**ск**-*), пішацца з адной літарай ***с***; 5) *світа**нне*** → падаўжэнне зычнага гука [***н’***] у становішчы паміж галоснымі перадаецца падвоеным напісаннем адпаведнай літары (***нн***)	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Падоўжаныя зычныя, іх правапіс	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 9. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 19. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 39. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 51. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 9. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 24. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 15. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 16
А7. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару ***с***: 1) _часце; 2) про_ьба; 3) падпі_чык; 4) ука_ка; 5) ра_чырванецца. **Адказ:** 2,3,5	1) ***ш****часце* → літара ***ш*** у гэтым слове пішацца адпаведна з літаратурным вымаўленнем: [*шча́с'ц'э*]; 2) *про****с****ьба* → азванчэнне зычнага гука [***с'***] пры вымаўленні перад звонкім зычным [***б***] на пісьме не перадаецца; вымаўляем: [*про́з'ба*]; правяраем: *прасіць*; пішам: *просьба*; 3) *падпі****с****чык* → прыпадабненне свісцячага зычнага гука [***с***] пры вымаўленні да шыпячага зычнага [***ч***] на пісьме не перадаецца; вымаўляем: [*патпі́шчык*]; правяраем: *падпісаць*; пішам: *падпісчык*; 4) *ука****з****ка* → аглушэнне зычнага гука [***з***] пры вымаўленні перад глухім зычным [***к***] на пісьме не перадаецца; вымаўляем: [*ука́ска*]; правяраем: *указаць*; пішам: *указка*; 5) *ра****с****чырванецца* → прыпадабненне свісцячага зычнага гука [***с***] пры вымаўленні да шыпячага зычнага [***ч***] на пісьме ў	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Зычныя гукі. Іх вымаўленне і правапіс. Вымаўленне і правапіс спалучэнняў зычных	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 1, 2. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; §§ 13, 14, 21. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 15, 16. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	прыстаўцы ***рас***- не перадаецца; вымаўляем: [*рашчырван’ẑцца*]; пішам: *расчырванецца*		ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; §§ 12, 17
А8. Адзначце словы, якія ў сваім саставе маюць прыстаўку: 1) выканаўчы; 2) узаемнасць; 3) паснедаць; 4) заклапочаны; 5) пазітыўна. **Адказ:** 3,4	1) *выканаўчы* → слова ў сваім саставе не мае прыстаўкі; аднакаранёвыя словы: *выканаўца*, *выканаць*; 2) *узаемнасць* → слова ў сваім саставе не мае прыстаўкі; аднакаранёвыя словы: *узаемны*, *узаемна*; 3) *паснедаць* → слова ў сваім саставе мае прыстаўку ***па***-; аднакаранёвыя словы: *снеданне*, *снедаць*; 4) *заклапочаны* → слова ў сваім саставе мае прыстаўку ***за***-; аднакаранёвыя словы: *кло́пат*, *клапаціцца*; 5) *пазітыўна* → слова ў сваім саставе не мае прыстаўкі; аднакаранёвыя словы: *пазітыў*, *пазітыўны*	Марфемная будова слова. Словаўтварэнне і арфаграфія. Культура маўлення. Марфемы як структурна значымыя часткі слова	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 24–27. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; С. 47. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 10–14. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 23
А9. Адзначце словы, якія трэба пісаць праз злучок: 1) (псеўда) культура; 2) (дом) музей; 3) (машына) будаванне; 4) (паў) лімона; 5) (Рымскі) Корсакаў. **Адказ:** 2,5	1) *псеўдакультура* → назоўнік з пачатковай іншамоўнай часткай ***псеўда***- пішацца разам; 2) *дом-музей* → складаны назоўнік, утвораны ад двух самастойных слоў ***дом*** і ***музей*** без злучальнай літары, пішацца праз злучок; 3) *машынабудаванне* → складаны назоўнік, утвораны шляхам спалучэння дзвюх асноў ***машын***- і ***будаванн***- з дапамогай злучальнай літары ***а***, пішацца разам; 4) *паўлімона* → складаны назоўнік са скарочанай пачатковай часткай ***паў***- пішацца разам;	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Складаныя назоўнікі, іх утварэнне і правапіс	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 33. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 27. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова:

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	5) *Рымскі-Корсакаў* → складаны назоўнік, які абазначае састаўное прозвішча, пішацца праз злучок		вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 41. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 19. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 20
А10. Адзначце словы, якія трэба пісаць разам: 1) (блакітна) шэры; 2) (супер) модны; 3) (нава) полацкі; 4) (праца) здольны; 5) (літаратурна) музычны. **Адказ:** 2,3,4	1) *блакітна-шэры* → складаны прыметнік, які абазначае колер і яго адценне, пішацца праз злучок; 2) *супермодны* → прыметнік з пачатковай іншамоўнай часткай ***супер-*** пішацца разам; 3) *наваполацкі* → пішацца разам складаны прыметнік, утвораны ад складанага назоўніка ***Наваполацк***, які пішацца ў адно слова; 4) *працаздольны* → складаны прыметнік, утвораны ад словазлучэння (***здольны да працы***), пішацца разам; 5) *літаратурна-музычны* → складаны прыметнік, утвораны ад двух раўназначных слоў ***літаратурны*** і ***музычны***, пішацца праз злучок	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Утварэнне і правапіс складаных прыметнікаў	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 33. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 41. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 54. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 19. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 20
А11. Адзначце правільна напісаныя лічэбнікі: 1) восемь; 2) дзьвесце; 3) пяцьдзесят; 4) трыццаць; 5) дзясяты. **Адказ:** 4,5	1) *восем* → у лічэбніку ***восем*** пасля губнога зычнага гука [***м***] мяккі знак не пішацца; 2) *дзвесце* → пасля мяккага зычнага гука [***дз’***] перад мяккім зычным гукам [***в’***] мяккі знак не пішацца, бо пры змене слова або падборы аднакаранёвага слова абодва зычныя застаюцца мяккімі ці становяцца цвёрдымі: [***дз’в’***]*е*, [***дз’в’***]*юм*, [***дв***]*ухсот*, [***дв***]*умастамі*; 3) *пяцьдз**я**сят* → у колькасным лічэбніку ***пяцьдзяся́т*** у першым складзе перад націскам пішацца літара ***я***; 4) *тры**цц**аць* → лічэбнік напісаны правільна: у сярэдзіне колькаснага лічэбніка ***трыццаць*** пішуцца дзве літары ***ц*** (***цц***); 5) *дз**я**сяты* → лічэбнік напісаны правільна: у парадкавым лічэбніку ***дзяся́ты*** ў першым складзе перад націскам пішацца літара ***я***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс колькасных і парадкавых лічэбнікаў	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 46, 47. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 58–60. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 34. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 29
А12. Адзначце дзеясловы, якія ў форме 1-й асобы множнага ліку цяперашняга ці будучага простага часу маюць канчатак ***-ым*** (***-ім***): 1) бегчы; 2) утвараць; 3) выспацца; 4) падказаць; 5) падкрэсліць. **Адказ:** 1,3,5	1) *бегчы – бяжым* → рознаспрагальны дзеяслоў незакончанага трывання ў форме 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу пасля асновы на зацвярдзелы зычны гук мае канчатак ***-ым***; 2) *утвараць – утвараем* → дзеяслоў I спражэння незакончанага трывання ў форме 1-й асобы множнага ліку цяперашняга часу пасля асновы на мяккі зычны гук (<u>*утвара*[***й***э]</u>*м*) мае канчатак ***-ем***; 3) *выспацца – выспімся* → дзеяслоў II спражэння закончанага трывання ў форме 1-й асобы множнага ліку будучага простага	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Трыванне дзеяслова. Канчаткі дзеясловаў I і II спражэнняў, іх правапіс. Рознаспрагальныя дзеясловы	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 8. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 10. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова:

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	часу пасля асновы на мяккі зычны гук мае канчатак -***ім***; 4) *падказаць – падкажам* → дзеяслоў I спражэння закончанага трывання ў форме 1-й асобы множнага ліку будучага простага часу не пад націскам пасля асновы на зацвярдзелы зычны гук мае канчатак -***ам***; 5) *падкрэсліць – падкрэслім* → дзеяслоў II спражэння закончанага трывання ў форме 1-й асобы множнага ліку будучага простага часу пасля асновы на мяккі зычны гук мае канчатак -***ім***		вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 61, 65, 66. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 13, 17, 18. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; практ. 320. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 31
А13. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы напісаны правільна: 1) выцерці ***начыста***; 2) ***абы-як*** не паклеіш; 3) ***знадворку*** пахаладала; 4) пераскочыць ***зразбегу***; 5) зрабіць ***пасвойму***. **Адказ:** 1,2,3	1) *выцерці* ***начыста*** → выдзеленае слова напісана правільна: прыслоўе, утворанае шляхам спалучэння прыслоўя ***чыста*** і прыназоўніка ***на***, пішацца разам; 2) ***абы-як*** *не паклеіш* → выдзеленае слова напісана правільна: прыслоўе з прыстаўкай ***абы-*** пішацца праз злучок; 3) ***знадворку*** *пахаладала* → выдзеленае слова напісана правільна: прыслоўе, утворанае шляхам спалучэння прыназоўніка ***з*** са склонавай формай назоўніка ***надворак***, пішацца разам; 4) *пераскочыць* ***з разбегу*** → блізкае да прыслоўя па значэнні і функцыі спалучэнне назоўніка з прыназоўнікам пішацца асобна; 5) *зрабіць* ***па-свойму*** → прыслоўе, якое мае прыстаўку ***па-*** і заканчваецца на -***йму***, пішацца праз злучок	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс прыслоўяў і спалучэнняў слоў, блізкіх да прыслоўяў	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 27–30. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 38–40. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 19, 43; практ. 344. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 20
А14. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы напісаны правільна: 1) ***не дасаліць*** рагу; 2) ***непазначаныя*** нумары; 3) ***ненабыўшы*** кнігі; 4) вершы ***не надрукаваны***; 5) ***не глыбокае***, а мелкае возера. **Адказ:** 2,4,5	1) ***недасаліць*** *рагу* → прыстаўка ***неда-*** з дзеясловам, які мае значэнне непаўнаты дзеяння, пішацца разам; 2) ***непазначаныя*** *нумары* → выдзеленае слова напісана правільна: ***не*** з поўным дзеепрыметнікам, пры якім няма залежнага слова, пішацца разам; 3) ***не набыўшы*** *кнігі* → ***не*** з дзеепрыслоўем пішацца асобна; 4) *вершы* ***не надрукаваны*** → выдзеленае слова напісана правільна: ***не*** з кароткім дзеепрыметнікам пішацца асобна; 5) ***не глыбокае****, а мелкае возера* → выдзеленае слова напісана правільна: ***не*** з прыметнікам ***глыбокае*** пішацца асобна, бо ёсць супрацьпастаўленне (***не глыбокае, а мелкае***)	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс часціцы ***не*** з рознымі часцінамі мовы	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 42, 55. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 55. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 12, 15, 47. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 8, 27, 29. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 5. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 4. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 48
A15. Адзначце сказы, у якіх падкрэсленая часціца ***не*** ўжыта правільна: 1) ***Не*** раз я «Новую зямлю» яшчэ перачытаю. 2) Хто б ***не*** праходзіў каля хаты майго дзядулі, абавязкова спыняўся палюбавацца распіснымі аканіцамі. 3) Быць дажджу, калі ***не*** расінкі раніцай на лузе. 4) Якіх толькі колераў ***не*** пабачыш у маі! 5) На моры ***не*** бывае цішыні. **Адказ:** 1,4,5	1) ***Не*** *раз я «Новую зямлю» яшчэ перачытаю.* → у спалучэнні ***не раз*** са значэннем *'часта'* ўжываецца часціца ***не***; 2) *Хто б* ***ні*** *праходзіў каля хаты майго дзядулі, абавязкова спыняўся палюбавацца распіснымі аканіцамі.* → для ўзмацнення сцвярджэння ў дадзенай частцы складаназалежнага сказа *Хто б ні праходзіў каля хаты майго дзядулі* ўжываецца часціца ***ні***; 3) *Быць дажджу, калі* ***ні*** *расінкі раніцай на лузе.* → для надання адмоўнага значэння дадзенай частцы складаназалежнага сказа *калі ні расінкі раніцай на лузе*, у якой няма дзейніка, ужываецца часціца ***ні***; часціца стаіць пры назоўніку ***расінкі*** ў форме роднага склону; 4) *Якіх толькі колераў* ***не*** *пабачыш у маі!* → для надання сцвярджэння сказу пытальна-клічнага тыпу ўжываецца часціца ***не***; 5) *На моры* ***не*** *бывае цішыні.* → для надання адмоўнага значэння сказу пры дзеяслове-выказніку ўжываецца часціца ***не***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Часціцы ***не*** і ***ні***, іх ужыванне і правапіс	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 46. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 51. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 47
A16. Адзначце словазлучэнні, якія адпавядаюць нормам беларускай літаратурнай мовы: 1) пажартаваць над сынам; 2) дужэйшы мядзведзя; 3) падзякаваць памочніку; 4) віншаваць з нагоды свята; 5) вышываць па вечарах. **Адказ:** 3,4,5	1) *пажартаваць з сына* → пры дзеяслове ***пажартаваць*** назоўнік ужываецца ў форме роднага склону з прыназоўнікам ***з***; 2) *дужэйшы за мядзведзя* → пры прыметніку ў форме вышэйшай ступені параўнання ***дужэйшы*** назоўнік ужываецца ў форме вінавальнага склону з прыназоўнікам ***за***; 3) *падзякаваць памочніку* → словазлучэнне адпавядае нормам беларускай літаратурнай мовы: пры дзеяслове са значэннем ветлівасці ***падзякаваць*** назоўнік ужываецца ў форме давальнага склону; 4) *віншаваць з нагоды свята* → словазлучэнне	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Словазлучэнне як сінтаксічная адзінка. Асаблівасці кіравання ў беларускай мове	**З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 8; практ. 55. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; С. 55, 56. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	адпавядае нормам беларускай літаратурнай мовы: характэрная для беларускай мовы сінтаксічная канструкцыя; 5) *вышываць па вечарах* → словазлучэнне адпавядае нормам беларускай літаратурнай мовы: пры дзеяслове са значэннем дзеяння ***вышываць*** ужываецца назоўнік у форме меснага склону з прыназоўнікам ***па***		беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 33. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 9; С. 242–244
А17. Адзначце сказы, у якіх выдзеленае слова – ***дзейнік***: 1) Вачамі сініх азёраў глядзіцца ***Радзіма*** ў празрыстыя высі нябёс. 2) Як добра пастаяць у цішы і паслухаць тваё дыханне, ***Нарач***! 3) З песні ***слова*** не выкінеш. 4) Люблю зіму з яе марозам, ***што*** вокны прыбярэ ва ўзор. 5) Вядомы ***гарманіст*** наш Васіль. **Адказ:** 1,4	1) *Вачамі сініх азёраў глядзіцца <u>Радзіма</u> ў празрыстыя высі нябёс.* → ***Радзіма*** – дзейнік, які абазначае прадмет маўлення і адказвае на пытанне назоўнага склону *што?*; дзейнік выражаны назоўнікам; 2) *Як добра пастаяць у цішы і паслухаць тваё дыханне, Нарач!* → зваротак ***Нарач*** членам сказа не з’яўляецца; 3) *З песні <u>слова</u> не выкінеш.* → ***слова*** – дапаўненне, якое адносіцца да дзеяслова-выказніка ***не выкінеш*** і адказвае на пытанне роднага склону *чаго?*; дапаўненне выражана назоўнікам; 4) *Люблю зіму з яе марозам, <u>што</u> вокны прыбярэ ва ўзор.* → ***што*** – дзейнік, які абазначае прадмет маўлення і адказвае на пытанне назоўнага склону *што?*; дзейнік выражаны адносным займеннікам; 5) *Вядомы <u>гарманіст</u> наш Васіль.* → ***гарманіст*** – выказнік, які абазначае тое, што гаворыцца аб прадмеце маўлення (дзейніку *Васіль*), і адказвае на пытанне (*хто ён такі?*); выказнік выражаны назоўнікам	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Дзейнік, спосабы яго выражэння. Выказнік, спосабы яго выражэння. Дапаўненне. Спосабы выражэння дапаўнення	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; §§ 13–15. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 19, 21. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 16, 19, 24, 43. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 15, 18, 23, 37. **Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 14, 15. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; § 16. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 14,17
А18. Адзначце сцверджанні, якія адпавядаюць прыведзенаму сказу: *У роднай хаце, згадзіцеся, у любую пару і ў любое надвор'е ўтульна.* 1) аднасастаўны сказ; 2) двухсастаўны сказ; 3) галоўны член сказа – выказнік, выражаны прыслоўем; 4) галоўныя члены сказа – дзейнік, выражаны назоўнікам; выказнік, выражаны дзеясловам; 5) галоўны член сказа – выказнік, выражаны дзеясловам. **Адказ:** 1,3	*У роднай хаце, згадзіцеся, у любую пару і ў любое надвор'е ўтульна.* → сказу адпавядаюць сцверджанні пад нумарамі **1, 3:** 1) **1** – аднасастаўны сказ; **3** – галоўны член сказа – выказнік, выражаны прыслоўем ***утульна***; 2) пабочнае слова ***згадзіцеся*** членам сказа не з'яўляецца	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Двухсастаўныя сказы. Аднасастаўныя сказы, іх будова	**З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 15–17, 27–31. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 14–16, 25–28. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 11
А19. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ***абавязкова*** ставіцца працяжнік: 1) Зберагчы народную творчасць __ наш абавязак. 2) Меладэкламацыя __ мастацкае чытанне вершаў ці прозы на фоне музычнага суправаджэння. 3) Родная мова, ты __ самацветаў яскравая нізка! 4) Успамінаць __ не вучы́ць. 5) Зіхатлівыя зоркі __ што кара́лі. **Адказ:** 1,2,4	1) *Зберагчы народную творчасць – наш абавязак.* → паміж дзейнікам, выражаным інфінітывам, і выказнікам, выражаным назоўнікам у форме назоўнага склону, ***абавязкова*** ставіцца працяжнік; 2) *Меладэкламацыя – мастацкае чытанне вершаў ці прозы на фоне музычнага суправаджэння.* → паміж дзейнікам і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, ***абавязкова*** ставіцца працяжнік; 3) *Родная мова, ты самацветаў яскравая нізка!* → паміж дзейнікам, выражаным асабовым займеннікам, і выказнікам, выражаным назоўнікам у форме назоўнага склону, працяжнік ***не ставіцца***;	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Працяжнік паміж дзейнікам і выказнікам	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 13. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 20. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання.

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	4) *Успамінаць* **–** *не вучыць*. → паміж дзейнікам і выказнікам, выражанымі інфінітывам, ***абавязкова*** ставіцца працяжнік; 5) *Зіхатлівыя зоркі што каралі*. → паміж дзейнікам і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, працяжнік ***не ставіцца***, бо пры выказніку ёсць параўнальны злучнік ***што***		Мінск: НІА, 2015; § 12. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 21. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 20
А20. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць коску: 1) Дзе шчырая праца, там густа, а дзе лянота__ або нядбайнасць, там пуста. 2) Восень надае наваколлю не толькі адценне чысціні, празрыстасці__ але і лёгкае адчуванне суму. 3) Успрымаю душой сваю родную мову, адгукаюся сэрцам на пяшчотнае__ бацькоўскае слова. 4) Усё было мне міла тут__ над Нёманам зялёны кут, палі шырокія, узгоркі, і смоль сасны, і ў небе зоркі. 5) Цяжкая__ затое пачэсная праца ў хлебароба. **Адказ:** 2,5	1) *Дзе шчырая праца, там густа, а дзе лянота або нядбайнасць, там пуста.* → аднародныя дзейнікі, звязаныя адзіночным размеркавальным злучнікам ***або***, коскай не раздзяляюцца; 2) *Восень надае наваколлю не толькі адценне чысціні, празрыстасці****,*** *але і лёгкае адчуванне суму.* → паміж аднароднымі дапаўненнямі, звязанымі пры дапамозе парнага супраціўнага злучніка ***не толькі – але і***, ставіцца коска; 3) *Успрымаю душой сваю родную мову, адгукаюся сэрцам на пяшчотнае бацькоўскае слова.* → паміж неаднароднымі азначэннямі, выражанымі якасным прыметнікам ***пяшчотнае*** і адносным прыметнікам ***бацькоўскае***, коска не ставіцца; 4) *Усё было мне міла тут****:*** *над Нёманам зялёны кут, палі шырокія, узгоркі, і смоль сасны, і ў небе зоркі.* → ***усё*** – абагульняльнае слова, якое стаіць перад аднароднымі дзейнікамі і пасля якога ставіцца двукроп’е; 5) *Цяжкая****,*** *затое пачэсная праца ў хлебароба.* → паміж аднароднымі выказнікамі, звязанымі пры дапамозе	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з аднароднымі членамі (з абагульняльнымі словамі і без іх)	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 19. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 26, 27. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 37–41. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 31–35. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; практ. 41.

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	супраціўнага злучніка ***затое***, ставіцца коска		**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 12; практ. 99, 100, 104
А21. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску (пропускаў) трэба паставіць коску (коскі): 1) Вясковы вецер увесь час__ як бы просіцца ў хату: зімою – пагрэцца, вясной – пасваволіць, летам – ад сонца схавацца, восенню – ад дажджу. 2) Дзянёчкі навагоднія__ як на заказ. 3) У азёрнай вадзе жоўты адбітак месяца то дрыжаў, то падскокваў__ нібы мячык, то збіраўся ў гармонік, то расцягваўся ў палоску. 4) Мне не забыць ніколі адкрытага і яснага__ быццам сонейка__ позірку маёй першай настаўніцы. 5) Куфар раней выкарыстоўвалі__ як сховішча для адзення, бялізны, тканіны. **Адказ:** 3,4	1) *Вясковы вецер увесь час як бы просіцца ў хату: зімою – пагрэцца, вясной – пасваволіць, летам – ад сонца схавацца, восенню – ад дажджу.* → перад выказнікам ***як бы просіцца*** коска не ставіцца; 2) *Дзянёчкі навагоднія* **–** *як на заказ.* → паміж дзейнікам, выражаным назоўнікам ***дзянёчкі***, і выказнікам, выражаным фразеалагізмам ***як на заказ***, ставіцца працяжнік; 3) *У азёрнай вадзе жоўты адбітак месяца то дрыжаў, то падскокваў***,** *нібы мячык, то збіраўся ў гармонік, то расцягваўся ў палоску.* → аддзяляецца коскай параўнальны зварот ***нібы мячык***; 4) *Мне не забыць ніколі адкрытага і яснага***,** *быццам сонейка***,** *позірку маёй першай настаўніцы.* → выдзяляецца коскамі параўнальны зварот ***быццам сонейка***; 5) *Куфар раней выкарыстоўвалі як сховішча для адзення, бялізны, тканіны.* → не аддзяляецца коскай зварот ***як сховішча для адзення, бялізны, тканіны***, які мае значэнне ‘*ў якасці*’ (*Куфар* і ёсць *сховішча для адзення, бялізны, тканіны*)	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з параўнальнымі зваротамі	**З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 52, 53. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 45, 46. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 15
А22. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску (пропускаў) трэба паставіць коску (коскі): 1) Назіраючы за зацьменнем Месяца__ Арыстоцель убачыў, што цень ад Зямлі, які падае на Месяц, заўсёды круглы. 2) У ліпавай алеі__ пасыпанай золатам__ зацішак, прахалода і асалода. 3) На Купалле знаўцы народнай медыцыны__	1) *Назіраючы за зацьменнем Месяца***,** *Арыстоцель убачыў, што цень ад Зямлі, які падае на Месяц, заўсёды круглы.* → аддзяляецца коскай адасобленая акалічнасць ***Назіраючы за зацьменнем Месяца***, выражаная дзеепрыслоўным зваротам; 2) *У ліпавай алеі***,** *пасыпанай золатам***,**	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з адасобленымі членамі	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 7, 16. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	**Разбор задання**	**Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу**	**Вучэбны дапаможнік**
акрамя кветак для вяночкаў__ збіраюць зёлкі. 4) Плён абавязкова будзе, калі працаваць__ не пакладаючы рук. 5) Пад выразам «след на зямлі» мы разумеем__ пакінутыя пасля сябе__ словы, учынкі, справы. **Адказ:** 1,2,3	*зацішак, прахалода і асалода.* → выдзяляецца коскамі адасобленае дапасаванае азначэнне ***пасыпанай золатам***, якое выражана дзеепрыметнікавым зваротам і стаіць пасля паяснёнага назоўніка (***у***) ***алеі***; 3) *На Купалле знаўцы народнай медыцыны**,** акрамя кветак для вяночкаў**,** збіраюць зёлкі.* → выдзяляецца коскамі адасобленае дапаўненне ***акрамя кветак для вяночкаў***, выражанае назоўнікамі ва ўскосных склонах з прыназоўнікам ***акрамя***; 4) *Плён абавязкова будзе, калі працаваць не пакладаючы рук.* → не аддзяляецца коскай акалічнасць ***не пакладаючы рук***, якая з'яўляецца фразеалагізмам; 5) *Пад выразам «след на зямлі» мы разумеем пакінутыя пасля сябе словы, учынкі, справы.* → не выдзяляецца коскамі дапасаванае азначэнне ***пакінутыя пасля сябе***, якое выражана дзеепрыметнікавым зваротам, стаіць перад паяснёнымі назоўнікамі ***словы, учынкі, справы*** і не мае дадатковага акалічнаснага значэння прычыны ці ўступкі		беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 22, 30. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 46, 47, 49, 50. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 39, 40, 42, 43. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 13
А23. Адзначце сказы, у якіх няма парушэння пунктуацыйных нормаў: 1) Срэбраныя зоркі, а, можа, залатыя зіхацяць у калядным небе. 2) Вясёлка, нават, пры сваёй недаўгавечнасці дорыць адчуванне радасці ледзь не на цэлы дзень. 3) Самай прыгожай кветачкай, на маю думку, з'яўляецца васілёк. 4) Добрае слова кожнаму вядома прыемна пачуць. 5) Сяброў (а іх мне лёс паслаў нямала!) я ніколі не дзяліў на блізкіх і на далёкіх.	1) *Срэбраныя зоркі, а можа, залатыя зіхацяць у калядным небе.* → слова ***можа***, якое граматычна не звязана з іншымі словамі ў сказе, а ўказвае на меншую ступень упэўненасці ў сказаным, з'яўляецца пабочным; пабочнае слова выдзяляецца коскамі разам з далучальным злучнікам ***а***, які адносіцца да яго; 2) *Вясёлка нават пры сваёй недаўгавечнасці дорыць адчуванне радасці ледзь не на цэлы дзень.* → часціца ***нават*** коскамі не выдзяляецца; 3) *Самай прыгожай кветачкай, на маю думку,*	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з пабочнымі канструкцыямі. Знакі прыпынку ў сказах з устаўнымі канструкцыямі.	**З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 44. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 38. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
Адказ: 3,5	*з'яўляецца васілёк.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: словазлучэнне ***на маю думку***, якое граматычна не звязана з іншымі словамі ў сказе, а ўказвае на крыніцу паведамлення, з'яўляецца пабочным; пабочнае словазлучэнне выдзяляецца коскамі; 4) *Добрае слова кожнаму**,** вядома**,** прыемна пачуць.* → слова ***вядома***, якое граматычна не звязана з іншымі словамі ў сказе, а ўказвае на большую ступень упэўненасці ў паведамленні, з'яўляецца пабочным; пабочнае слова выдзяляецца коскамі; 5) *Сяброў (а іх мне лёс паслаў нямала!) я ніколі не дзяліў на блізкіх і на далёкіх.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: клічны сказ ***а іх мне лёс паслаў нямала!***, які па сэнсе не звязаны з асноўным зместам сказа, а падаецца як дадатковая заўвага, з'яўляецца ўстаўным; устаўны сказ бярэцца ў дужкі або выдзяляецца з двух бакоў працяжнікамі		беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 14
А24. Адзначце складаназлучаныя сказы, у якіх няма парушэння пунктуацыйных нормаў: 1) Ноч, і цішыня. 2) У майскім садочку то вішні вэлюмам акрыюцца, то яблыні нейлонам беленькім ахутаюць свае галінкі. 3) Сагравала зямлю сонца цёплымі праменямі, і вясна пралескі шчодра рассыпáла жменямі. 4) Ужо з пагоркаў пабеглі раўчукі і дамоў заспяшаліся шпакі. 5) Яшчэ дзень-два, і ландышаў званочкі падораць нам чароўны звон. **Адказ:** 2,3,4	1) *Ноч і цішыня.* → паміж часткамі складаназлучанага сказа, якія з'яўляюцца назыўнымі сказамі, перад адзіночным спалучальным злучнікам ***і*** коска не ставіцца; 2) *У майскім садочку то вішні вэлюмам акрыюцца, то яблыні нейлонам беленькім ахутаюць свае галінкі.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: паміж часткамі складаназлучанага сказа з размеркавальнымі сэнсавымі адносінамі, звязанымі паўторным размеркавальным злучнікам ***то – то***, ставіцца коска; 3) *Сагравала зямлю сонца цёплымі праменямі, і вясна пралескі шчодра рассыпáла жменямі.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: паміж часткамі	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаназлучаных сказах	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 6–11. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 10–14. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 16

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	складаназлучанага сказа са спалучальнымі сэнсавымі адносінамі перад адзіночным спалучальным злучнікам ***і*** ставіцца коска; 4) *Ужо з пагоркаў пабеглі раўчукі і дамоў заспяшаліся шпакі.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: паміж часткамі складаназлучанага сказа са спалучальнымі сэнсавымі адносінамі перад адзіночным спалучальным злучнікам ***і*** коску ставіць ***не трэба***, бо ў першай частцы ёсць агульная для абедзвюх частак акалічнасць ***Ужо***; 5) *Яшчэ дзень-два* **–** *і ландышаў званочкі падораць нам чароўны звон.* → паміж часткамі складаназлучанага сказа, якія паказваюць на хуткую змену падзей і звязаны спалучальным злучнікам ***і***, ставіцца працяжнік		
А25. Адзначце складаназалежныя сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць знак прыпынку: 1) Калі парою лістападу ў вырай птушкі адлятаюць__ яны ў дубровах пакідаюць свае вясновыя напевы, каб не згубіць іх недзе часам у далёкім небе, на чужыне. 2) Некалі ў кожным вясковым двары быў серп__ бо ў час жніва без яго не абыходзілася ні адна жанчына. 3) З-за небасхілу маленькімі шматкамі выплылі шызаватыя хмаркі, якія даволі хутка пацямнелі__ і з якіх пачынаў накрапваць шорсткі дождж. 4) Кажуць, што__ калі на сваё пытанне мы не чуем адказу, то трэба задумацца, бо часам маўчанне і ёсць адказ. 5) Ёсць дзіўнае хараство ў тых бялюткіх зімовых кілімах__ззяюць якія крышталём над занямелымі лясамі. **Адказ:** 1,2,5	1) *Калі парою лістападу ў вырай птушкі адлятаюць**,** яны ў дубровах пакідаюць свае вясновыя напевы, каб не згубіць іх недзе часам у далёкім небе, на чужыне.* → складаназалежны сказ з дзвюма дадзенымі часткамі, у якім трэба аддзяляць коскай першую дадзеную частку, што звязана з галоўнай пры дапамозе падпарадкавальнага злучніка ***калі***; 2) *Некалі ў кожным вясковым двары быў серп**,** бо ў час жніва без яго не абыходзілася ні адна жанчына.* → складаназалежны сказ, у якім трэба аддзяляць коскай дадзеную частку, што стаіць пасля галоўнай і звязана з ёй пры дапамозе падпарадкавальнага злучніка ***бо***; 3) *З-за небасхілу маленькімі шматкамі выплылі шызаватыя хмаркі, якія даволі хутка пацямнелі і з якіх пачынаў накрапваць шорсткі дождж.* → складаназалежны сказ з дзвюма дадзенымі часткамі, якія паясняюць у галоўнай дзейнік ***хмаркі***, адказваюць на	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаназалежных сказах	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 13–21, 23, 24. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 15–24. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 17

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	адно і тое ж пытанне *якія?* і з'яўляюцца аднароднымі; паміж аднароднымі дадзенымі часткамі, звязанымі адзіночным спалучальным злучнікам ***і***, коску ставіць не трэба; 4) *Кажуць, што калі на сваё пытанне мы не чуем адказу, то трэба задумацца, бо часам маўчанне і ёсць адказ.* → складаназалежны сказ з трыма дадзенымі часткамі, у якім паміж падпарадкавальнымі злучнікамі ***што*** і ***калі*** коску ставіць не трэба, бо ёсць другая частка ***то*** парнага злучніка ***калі – то***; 5) *Ёсць дзіўнае хараство ў тых бялюткіх зімовых кілімах**,** ззяюць якія крышталём над занямелымі лясамі.* → складаназалежны сказ, у якім дадзеную частку, што стаіць пасля галоўнай і звязана з ёй пры дапамозе злучальнага слова ***якія***, трэба аддзяліць коскай		
А26. Адзначце бяззлучнікавыя складаныя сказы, у якіх няма парушэння пунктуацыйных нормаў: 1) Лес без ветру шуміць, шкло ў вокнах пацее – быць дажджу. 2) Даўно вядома – гуртам працаваць весялей. 3) Гукнула некага ўначы сава: ніхто не адазваўся. 4) На роднай мове звіняць цымбалы, на роднай мове жалейка гучыць. 5) У сонечнае надвор'е дзьмухавец падказвае час: яго суквецці-кошыкі адкрываюцца а шостай гадзіне раніцы і закрываюцца а трэцяй гадзіне дня. **Адказ:** 1,4,5	1) *Лес без ветру шуміць, шкло ў вокнах пацее – быць дажджу.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: паміж першымі дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца коска, бо ў іх выражаюцца адносіны адначасовасці з'яў; паміж часткамі можна ўставіць спалучальныя злучнікі ***і***, ***ды*** (= ***і***); трэцяя частка з'яўляецца абагульняльнай у адносінах да дзвюх папярэдніх, таму перад ёй ставіцца працяжнік; 2) *Даўно вядома**:** гуртам працаваць весялей.* → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца двукроп'е, бо другая частка раскрывае, удакладняе змест першай; паміж часткамі можна ўставіць злучнік ***што***; 3) *Гукнула некага ўначы сава* **–** *ніхто не адазваўся.* → паміж дзвюма часткамі	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў бяззлучнікавых складаных сказах	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 26–29. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 25–29. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 18

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца працяжнік, бо іх змест супрацьпастаўляецца; паміж часткамі можна ўставіць супраціўны злучнік ***але***; 4) *На роднай мове звіняць цымбалы, на роднай мове жалейка гучыць.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца коска, бо ў іх выражаюцца адносіны адначасовасці з'яў; паміж часткамі можна ўставіць спалучальныя злучнікі ***і***, ***ды*** (= ***і***); 5) *У сонечнае надвор'е дзьмухавец падказвае час: яго суквецці-кошыкі адкрываюцца а шостай гадзіне раніцы і закрываюцца а трэцяй гадзіне дня.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца двукроп'е, бо другая частка паясняе, удакладняе змест першай; паміж часткамі можна ўставіць словы ***а іменна***		

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
А27. Адзначце нумары пропускаў, на месцы якіх у складаным сказе з рознымі відамі сувязі частак трэба паставіць коску: *Сёння пачуў вельмі слушную думку***1)__** *розум багацее ад таго***2)__** *што ён атрымлівае***3)__** *і што захоўвае, а сэрца – ад таго***4)__** *што захоўвае***5)__** *і наколькі дзеліцца ці аддае.* **Адказ:** 2,4	**I** [1]*Сёння пачуў вельмі слушную думку**:*** **II** [2]*розум багацее ад таго**,*** [3]*што ён атрымлівае і* [4]*што захоўвае, а* [5]*сэрца – ад таго**,*** [6]*што захоўвае і* [7]*наколькі дзеліцца ці аддае.* → нумары пропускаў, на месцы якіх трэба паставіць коскі, – **2**,**4**: 1) паміж сэнсавымі часткамі **I** і **II**, якія аб’яднаны пры дапамозе бяззлучнікавай сувязі, трэба паставіць двукроп’е, бо частка **II** раскрывае, удакладняе змест часткі **I**; паміж часткамі можна ўставіць словы ***а іменна***; 2) у сэнсавай частцы **II** паміж граматычнымі часткамі **2** і **3**, звязанымі падпарадкавальнай сувяззю, перад злучальным словам ***што*** трэба паставіць коску; 3) у сэнсавай частцы **II** паміж аднароднымі даданымі часткамі **3** і **4**, звязанымі адзіночным спалучальным злучнікам ***і***, коску ставіць не трэба; 4) у сэнсавай частцы **II** паміж граматычнымі часткамі **5** і **6**, звязанымі падпарадкавальнай сувяззю, перад злучальным словам ***што*** трэба паставіць коску; 5) у сэнсавай частцы **II** паміж аднароднымі даданымі часткамі **6** і **7**, звязанымі адзіночным спалучальным злучнікам ***і***, коску ставіць не трэба	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаных сказах з рознымі відамі сувязі частак	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 31, 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 30, 31. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 19

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
A28. Адзначце сказы, якія адпавядаюць прыведзенай схеме (улічыце, што знакі прыпынку ў сказах не пастаўлены): **«П, – а, – п».** 1) Вугор на самай справе перапытала ў мяне сястра любіць гарох 2) Добры сняжок як кажуць на добры ўраджай 3) Што мне свет вялікі без маленькай вёсачкі роднай прагучалі са сцэны вельмі сугучныя маім думкам словы 4) Дзеці сказаў настаўнік складаюць трэцюю частку насельніцтва Зямлі 5) Пад ляжачы камень прамовіў тата вада не цячэ **Адказ:** 4,5	1) *«Вугор на самай справе, – перапытала ў мяне сястра, – любіць гарох?»* → сказ не адпавядае прыведзенай схеме: простая мова мае пытальную інтанацыю (**«П, – а, – п?»**); 2) *Добры сняжок, як кажуць, на добры ўраджай.* → сказ не адпавядае прыведзенай схеме, бо не з'яўляецца сказам з простай мовай: ***як кажуць*** – пабочная канструкцыя, якая ўказвае на крыніцу паведамлення; 3) *«Што мне свет вялікі без маленькай вёсачкі роднай!» – прагучалі са сцэны вельмі сугучныя маім думкам словы.* → сказ не адпавядае прыведзенай схеме: простая мова стаіць перад словамі аўтара і мае клічную інтанацыю (**«П!» – а.**); 4) *«Дзеці, – сказаў настаўнік, – складаюць трэцюю частку насельніцтва Зямлі».* → сказ адпавядае прыведзенай схеме: словы аўтара стаяць у сярэдзіне простай мовы, якая мае апавядальную інтанацыю, і падзяляюць яе на дзве часткі, першая з якіх не з'яўляецца закончаным сказам (**«П, – а, – п».**); 5) *«Пад ляжачы камень, – прамовіў тата, – вада не цячэ».* → сказ адпавядае прыведзенай схеме: словы аўтара стаяць у сярэдзіне простай мовы, якая мае апавядальную інтанацыю, і падзяляюць яе на дзве часткі, першая з якіх не з'яўляецца закончаным сказам (**«П, – а, – п».**)	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з простай мовай	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 23. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 30. **Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 35, 36. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; § 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 21

Тэкст да заданняў А29, А30, В1–В6

(1) *Нараджэнне дзіцяці – гэта заўсёды радасць!* (2) *Нараджэнне дзіцяці – гэта вялікае свята, якое ў нашых папярэдніх продкаў суправаджалася шматлікімі павер'ямі.*

(3) *Так, напрыклад, пе́ршынцу калыскі ні ў кога не бралі.* (4) *Яна павінна была быць не толькі новая, але і змайстраваная бацькам, бо лічылася, што ў адваротным выпадку дзіця не захоча шанаваць родных.* (5) *Калыску пе́ршынца захоўвалі для гадавання наступных немаўлят, верачы, што тады дзеці пасябруюць і стануць з павагай адносіцца адзін да аднаго.*

(6) *Першую кашулю* ***<u>свайму</u>*** *немаўлятку маці шыла не з новага палатна, а са старызны.* (7) *Ды так, каб не было ў ёй ні каўнерыка, ні рубца з наваротам, – тады дзіця будзе паслухмянае і ласкавае.*

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
(8) *Наступаў перыяд, у які даведваліся пра лёс сына альбо **дачкі**.* (9) *Перад дзіцяткам клалі грошы, пугу і кнігу.* (10) *Калі яно брала грошы, дык азначала, што стане багатым, пугу – гаспадарлівым.* (11) *Калі ж дзіцятка выбірала кнігу, то яму прарочылі вучонасць і жадалі поспеху на ніве асветы.* (12) *Шмат чаго прыдумлівалі нашы разумныя дзяды і прадзеды, каб заахвоціць дзіця хутчэй пайсці і **загаварыць**.* (13) *Рабілі хадункі, расказвалі казкі, спявалі песні, весялілі пацешкамі і скорагаворкамі.* (14) *І яшчэ адзін **важны** клопат праяўлялі бацькі: яны старанна выхоўвалі ў сваіх сыночкаў і дачушак працавітасць.* (15) *Ніколі не быць гультаём і не праслыць ім – вось тая жыццёвая мудрасць, якую абавязкова трэба было засвоіць дзецям.*			
А29. Адзначце правільнае сцверджанне ў дачыненні да тэксту: 1) тэкст гутарковага стылю; 2) тэкст афіцыйнага стылю; 3) тэкст публіцыстычнага стылю; 4) тэкст навуковага стылю; 5) тэкст мастацкага стылю. **Адказ:** 3	тэксту адпавядае сцверджанне пад нумарам **3**: тэкст ***публіцыстычнага стылю***, таму што: 1) адрасат тэксту з’яўляецца масавым; 2) асноўная задача аўтара тэксту – паведаміць інфармацыю і ўздзейнічаць на думкі чытача, выклікаючы пэўны водгук; 3) матэрыял тэксту пададзены лаканічна, даходліва; характэрныя яму ацэначнасць і вобразнасць тлумачацца тым, што аўтар, перадаючы інфармацыю, выражае да яе сваё стаўленне; 4) у тэксце ёсць моўна-выяўленчыя сродкі, характэрныя для публіцыстычных жанраў: словы з памяншальна-ласкальным значэннем (*каўнерыка*, *дзіцяткам*, *сыночкаў*, *дачушак*); моўныя штампы (*на ніве асветы*, *у адваротным выпадку*); клічны сказ (*Нараджэнне дзіцяці – гэта заўсёды радасць!*) і іншыя сродкі, характэрныя для тэкстаў публіцыстычнага стылю	Маўленне. Тэкст. Стылістыка. Функцыянальныя стылі маўлення	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 11. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 11. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 3, 4. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 13, 57. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 7–9. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 2.

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 6. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 3, 10, 11, 33. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 5. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; § 7. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 4–8
А30. У адным са сказаў ***11–15*** тэксту вызначце словы, форма якога не адпавядае марфалагічнай ці арфаграфічнай норме. З прапанаваных слоў адзначце тое, якое павінна быць ужыта ў адным са сказаў ***11–15***: 1) поспеха; 2) прыдумвалі; 3) нашыя; 4) разумные; 5) некалі. **Адказ:** 2	1) *прыдумвалі* → дзеяслоў ***прыдумваю***, які ў форме 1-й асобы адзіночнага ліку заканчваецца на ***-ваю***, у форме прошлага часу мае суфікс ***-ва-***	Маўленне. Тэкст. Стылістыка. Культура вуснага і пісьмовага маўлення. Нормы сучаснай беларускай літаратурнай мовы	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 18, 35, 53, 62. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 33, 47, 68. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 21, 26. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 14, 35, 42. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 29, 32, 36, 37, 43
В1. Знайдзіце ў ***2-м*** сказе тэксту немэтазгодна (збыткоўна) выкарыстанае слова, якое парушае правільнасць маўлення. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно пададзена ў ***2-м*** сказе. **Адказ:** папярэдніх	1) *папярэдніх* → ужытае ў ***2-м*** сказе тэксту слова ***продак*** (у сказе ***продкаў***) мае значэнне ‘*старажытны папярэднік па родзе*’, таму слова ***папярэдніх*** у сказе збыткоўнае	Маўленне. Тэкст. Стылістыка. Культура вуснага і пісьмовага маўлення. Нормы (лексічныя) сучаснай беларускай літаратурнай мовы	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 22. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 6. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 1. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 1. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага

Заданне. Адказ	**Разбор задання**	**Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу**	**Вучэбны дапаможнік**
			ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 23. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 2
B2. Знайдзіце ў ***2-м*** сказе тэксту часціцу і запішыце яе. **Адказ:** гэта	1) *гэта* → у ***2-м*** сказе тэксту ўжыта ўказальная часціца ***гэта***, якая выдзяляе, падкрэслівае выказнік ***свята***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Службовыя часціны мовы	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 43, 44. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 49, 50. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 4. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 45
B3. Запішыце падкрэслены ў ***8-м*** сказе тэксту назоўнік у форме давальнага склону адзіночнага ліку. **Адказ:** дачцэ	1) *дачцэ* → назоўнік 1-га скланення ***дачка́*** з асновай на зычны гук [***к***] у форме давальнага склону адзіночнага ліку пад націскам мае канчатак ***-э*** – ***дачцэ́***; пры скланенні гук [***к***] чаргуецца з гукам [***ц***]	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Назоўнікі 1-га скланення, правапіс іх склонавых канчаткаў	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 5. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 6.

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 17. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 29
В4. Запішыце падкрэслены ў ***14-м*** сказе тэксту прыметнік у простай форме вышэйшай ступені параўнання, назоўным склоне, адзіночным ліку, мужчынскім родзе. **Адказ:** важнейшы	1) *важнейшы* → простая форма вышэйшай ступені параўнання ўтвараецца ад пачатковай формы якаснага прыметніка ***важны*** пры дапамозе суфікса -***ейш***-; форма назоўнага склону, адзіночнага ліку, мужчынскага роду – ***важнейшы***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Ступені параўнання якасных прыметнікаў, іх утварэнне	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 45
В5. Запішыце падкрэслены ў ***6-м*** сказе тэксту займеннік у форме роднага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду. **Адказ:** свайго	1) *свайго* → прыналежны займеннік ***свой*** у родным склоне адзіночнага ліку мае форму ***свайго***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Скланенне і правапіс займеннікаў	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 53. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 68. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 35
В6. Ад асновы дзеяслова, падкрэсленага ў ***12-м*** сказе тэксту, утварыце дзеепрыслоўе і запішыце яго. **Адказ:** загаварыўшы	1) *загаварыўшы* → ад асновы неазначальнай формы дзеяслова закончанага трывання ***загаварыць*** з дапамогай суфікса ***-ўшы*** ўтвараецца дзеепрыслоўе закончанага трывання ***загаварыўшы***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Дзеепрыслоўі незакончанага і закончанага трыванняў, іх утварэнне і правапіс	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 18. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 40. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 32
В7. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно павінна быць ужыта ў сказе: *Шмат разоў даводзілася Рыгору Раманавічу Шырме займацца (журнальнай, журналісцкай) дзейнасцю – выступаць у друку, каб падтрымаць народную песню і пераканаць у адваротным тых людзей, хто лічыў яе пройдзеным этапам, учарашнім днём, паставіўшы на першае месца эстрадныя творы.* **Адказ:** журналісцкай	1) *журналісцкай* → значэнне слова ***журналісцкі*** – *які мае адносіны да журналістыкі*; слова ***журналісцкай*** адпавядае сэнсу сказа: *Шмат разоў даводзілася Рыгору Раманавічу Шырме займацца журналісцкай дзейнасцю – выступаць у друку, каб падтрымаць народную песню і пераканаць у адваротным тых людзей, хто лічыў яе пройдзеным этапам, учарашнім днём, паставіўшы на першае месца эстрадныя творы.* 2) *журнальнай* → значэнне слова ***журнальны*** – *які мае адносіны да журнала*; слова ***журнальнай*** не адпавядае сэнсу сказа	Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення. Словы, яго лексічнае значэнне. Паронімы	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; С. 38. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 21. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 24
В8. Устанавіце адпаведнасць паміж словамі ў левым слупку табліцы і іх фанетыка-арфаэпічнымі характарыстыкамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4. **А.** Пейнтбол. **Б.** Адкіпелы. **В.** Разнесены. **Г.** Сцюдзёны. **1.** Слова, у якім ёсць зычны гук [***ц’***]. **2.** Слова, у якім ёсць зычны гук [***т***]. **3.** Слова, у якім ёсць зычны гук [***з’***]. **4.** Слова, у якім ёсць зычны гук [***ц***]. **5.** Слова, у якім ёсць зычны гук [***д***].			
Адказ: А5Б2В3Г1	1) *пейнтбол* → слова, у якім ёсць зычны гук [***д***]: [*п’эйн**д**бóл*]; 2) *адкіпелы* → слова, у якім ёсць зычны гук [***т***]: [*а**т**к’іп’э́лы*]; 3) *разнесены* → слова, у якім ёсць зычны гук [***з’***]: [*ра**з’**н’э́с’эны*]; 4) *сцюдзёны* → слова, у якім ёсць зычны гук [***ц’***]: [*с’**ц’**удз’óны*]	Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія. Культура маўлення. Зычныя гукі. Зычныя цвёрдыя, мяккія, зацвярдзелыя; глухія, звонкія; свісцячыя і шыпячыя. Іх вымаўленне і правапіс	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 1–4. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; §§ 13–15. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 13; практ. 82. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; §§ 6, 12

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
В9. Узнавіце фразеалагізмы, прапанаваныя ў левым слупку табліцы, уставіўшы на месцы пропускаў лічэбнікі з правага слупка. Устанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4. **А.** За **…** крокі. — **1.** адзін **Б.** На **…** з плюсам. — **2.** два **В.** На **…** зуб. — **3.** тры **Г.** Бачыць на **…** сажні пад зямлёй. — **4.** чатыры **5.** пяць			
Адказ: А2Б5В1Г3	1) *за два крокі* → фразеалагізм мае значэнне *‘зусім блізка, амаль побач’*; 2) *на пяць з плюсам* → фразеалагізм мае значэнне *‘вельмі добра, цудоўна’*; 3) *на адзін зуб* → фразеалагізм мае значэнне *‘вельмі мала, крышачку’*; 4) *бачыць на тры сажні пад зямлёй* → фразеалагізм мае значэнне *‘вызначацца вялікай праніклівасцю, прадпрымальнасцю’*	Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення. Фразеалагізмы, іх роля ў маўленні	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 22. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 22. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 25

<table>
<tr><th>Заданне.
Адказ</th><th>Разбор задання</th><th>Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу</th><th>Вучэбны дапаможнік</th></tr>
<tr><td colspan="4">B10. Вызначце спосаб утварэння прыведзеных слоў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.
А. Перабудаваць.
Б. Узмежак.
В. Аздараўленне.
Г. Зоркападобны.
1. Абрэвіяцыя.
2. Асноваскладанне.
3. Прыставачна-суфіксальны.
4. Прыставачны.
5. Суфіксальны.</td></tr>
<tr><td>Адказ: А4Б3В5Г2</td><td>1) перабудаваць → слова ўтворана прыставачным спосабам: будава-(ць) + прыстаўка пера-;
2) узмежак → слова ўтворана прыставачна-суфіксальным спосабам: мяж-(а) + прыстаўка уз- і суфікс -ак-;
3) аздараўленне → слова ўтворана суфіксальным спосабам: аздараўл/я/-(ць) + суфікс -енн-;
4) зоркападобны → слова ўтворана шляхам складання асноў падобн-(ы) да зорк-(і) з дапамогай злучальнай літары а</td><td>Марфемная будова слова.
Словаўтварэнне і арфаграфія.
Культура маўлення.
Асноўныя спосабы ўтварэння слоў</td><td>В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 31, 32, 34.
В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 24, 41, 70.
Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; §§ 18–20, 49, 54.
Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2020; § 19.
Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 25, 26.
Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, з</td></tr>
</table>

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			электронным дадаткам для павышанага ўзроўню. Мінск: НІА, 2020; § 26